

MESLEK YÜKSEKOKULLARINDA KALİTE: MEVCUT DURUM, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Hüseyin CEYLAN¹, Muhammed Ali ERBİR²

ÖZET

77 milyonluk bir nüfusa sahip Türkiye, 2023 yılında Dünyanın en büyük ilk 10 ekonomisinden biri olmayı hedeflemektedir. Türkiye’de her yıl 1 milyondan daha fazla kişi işgücüne katılıyor. Bu durum çok büyük bir kitlenin eğitimden, özellikle mesleki ve teknik eğitimden geçirilmesi gereğini ortaya çıkarıyor. Eğitime olan bu talebi karşılama ihtiyacı çoğunlukla kalite problemlerini beraberinde getiriyor. Hâlbuki rekabetin hızla arttığı günümüzde, ülkeler için katma değeri ve kârlılığı yüksek ürünlerin üretimi hayati bir öneme sahiptir. Katma değeri yüksek, ileri teknoloji ürünlerinin üretimi daha nitelikli, daha donanımlı insan gücünü gerektiriyor. Bu durum eğitimde niteliğin, kalitenin sorgulanmasını zorunlu kılıyor.

Bu çalışmada Türkiye’de sayıları 955’e ulaşan ve yaklaşık 1.750.000 kişinin eğitim gördüğü Meslek Yüksekokullarında (MYO) verilen eğitimin sorunları tartışılacaktır. Bu amaçla öncelikle meslek yüksekokullarının mevcut durumu incelenecektir. Daha sonra bu kurumlarda verilen eğitimin kalitesini etkileyen sorunlar sıralanacak ve her bir sorun için çözüm önerileri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Meslek Yüksekokulu; Mesleki ve Teknik Eğitim; Kalite.

QUALITY IN VOCATIONAL SCHOOL: CURRENT SITUATION, PROBLEMS AND SUGGESTED SOLUTIONS

ABSTRACT

Turkey as a country with a population of 77 million, aims to be one of the top 10 economy of the World. Every year, more than 1 million people are added to labor force in Turkey. This results the need of education, especially vocational and technical education of a large group of people. This necessity to meet the demand of the education brings many quality problems in its wake. However, nowadays the competition increases rapidly. Therefore manufacturing high added value and profitable products has a vital importance. Manufacturing of the high-tech products which have high added value requires much more equipped manpower. This situation obliges questioning the quality of education.

The number of Vocational Schools in Turkey is reaching 955 and the number of students studying within them is approximately 1,750,000. In this article, problems of education in these Vocational Schools are discussed. For this purpose, firstly, the current situation of Vocational Schools is analyzed. Then, the problems affecting the education quality of these institutions are listed and then solution proposals are offered for each problem.

Keywords: Vocational School; Vocational and Technical Education; Quality.

¹Yrd.Doç.Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale MYO, husceylan@hotmail.com

²Öğr.Gör., Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale MYO, kku.maerbir@gmail.com

1. Giriş ve Amaç

Meslek Yüksekokulları, belirli mesleklere yönelik nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan, iki yıllık eğitim-öğretim sürdüren, ön lisans derecesi veren yükseköğretim kurumlarıdır[1,2]. Bu okullardan mezun olma hakkı kazanan öğrencilere, **Tekniker** veya **Meslek Elemanı** unvanı verilir. Meslek yüksekokulu mezunları, mühendis veya uzmanlar ile işçiler arasında nitelikli ara insan gücünü oluştururlar. Üretim veya hizmet sektörlerinin temel elemanlarıdır. Mühendis veya uzmanların projelerini uygulayarak üretimi veya hizmeti gerçekleştiren elemanlardır. Meslek Yüksekokulları, bu süreçte ihtiyaç duyulan nitelikli ara elemanları yetiştiren en önemli kurumlardır.

Meslek yüksekokullarının temel hedefi, belli mesleklere yönelik olarak sanayinin ve hizmet sektörünün ihtiyacı olan nitelikli ara insan gücünün yetiştirilmesidir. Bununla birlikte meslek yüksekokullarının, bilimsel araştırmalar yoluyla bilgi üretme, bilgiyi topluma yayma, bilgiyi ürüne ve teknolojiye dönüştürme gibi amaçları da bulunmaktadır[3]. Türkiye’de Meslek Yüksekokullarının yaygınlaştırılmasının temel nedeni; yukarıda ifade edilen amaçlardan daha ziyade, üniversite kapılarında bekleyen büyük yığınları eritmektir. Hâl böyle olunca, bu okullarda verilen eğitimin kalitesi sürekli olarak tartışılır olmuştur[4,5].

Teknolojinin hızla geliştiği, üretim sistemlerinin karmaşıklaştığı günümüzde eğitimin yeri ve önemi yadsınamaz. Nitelikli insan gücünün, ülkelerin rekabet gücünün artırılmasında özel bir önemi vardır[6]. Türkiye’de büyüyen ekonominin nitelikli işgücüne talebi her geçen gün artmaktadır. Meslek Yüksekokulları, bu süreçte ihtiyaç duyulan nitelikli ara elemanları yetiştiren en önemli kurumlardır. Mesleki teknik eğitimin ve meslek yüksekokullarının sorunlarının çözülmesi, eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi; Türkiye’nin Dünyanın en büyük on ekonomisinden birisi olma hedefine ulaşma noktasında yapması gereken önemli ödevlerinden birisidir. Bu nedenle, bu çalışmada Türk yükseköğretim sisteminin yaklaşık %30’una oluşturan, 215 farklı alanda 1,7 milyon öğrenciye hizmet veren meslek yüksekokullarının sorunları incelenmiş, bu sorunlara çözüm önerileri sunulmuştur[6, 7].

2. Meslek Yüksekokullarının Tarihçesi

Türkiye’de ilk mesleki ve teknik eğitim 1911 yılında "**Kondüktör Fen Mektebi**" adıyla bir okulun kurulmasıyla başlamıştır. 1922 yılında bu okulun adı "**Nafia Fen Mektebi**" olarak değiştirilmiş ve öğrenim süresi ortaokuldan sonra iki yıl olarak tespit edilmiştir[8]. Cumhuriyet dönemine geçiş ile birlikte, üretimde çalışacak olan ara insan gücünü yetiştirmek amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı(MEB)’na bağlı **Çıraklık Okulları, Akşam Sanat Okulları, Gezici ve Geçici Kurslar, Orta Meslek Okulları, Tekniker Okulları ve Mühendis okulları** açılmıştır[3, 5]. Türkiye’de ilk planlı ve düzenli teknikerlik eğitimi MEB bünyesinde 1953 yılında başlamıştır. 1965 yılında biri Ankara’da diğeri İstanbul’da olmak üzere iki adet Tekniker Yüksekokulu öğrenime açılmıştır. MEB, 1969 yılında Tekniker okullarını, 1971 yılında ise Tekniker Yüksekokulları kapatmış; 1974-1975 öğrenim yılından itibaren MEB Örgün Yükseköğretim Genel Müdürlüğü-Yaygın Eğitim Kurumu (YAY-KUR) Dairesi Başkanlığı’na bağlı olarak "**Meslek Yüksekokulları**" adıyla yeniden öğretime açmıştır. 1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile tüm yükseköğretim kurumlarının Yükseköğretim Kurulu (YÖK) çatısı altında toplanması öngörülmüş; bu kanun gereği Meslek Yüksekokulları 1982 yılında üniversitelere bağlanmıştır[1].

3. Meslek Yüksekokullarının Mevcut Durumu

Türkiye’de 13’ü üniversitelere, birisi Emniyet Genel Müdürlüğüne, birisi ise Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı olmak üzere 15 çeşit (Tablo-1) [5,9]; halen 800’ü aktif olmak üzere 955 meslek yüksekokulu bulunmaktadır[6,7]. Bunların da yaklaşık %90’ı devlet üniversiteleri bünyesinde faaliyet göstermektedir (Tablo-2). Bu okullarda 215 farklı program türü olmak üzere 7 bin 454 programda eğitim verilmektedir[6]. Açık öğretim ön lisans programları da dahil edildiğinde bu okullarda yaklaşık 1,75 milyon öğrenci eğitim almaktadır (Tablo-3). Meslek yüksekokullarında okuyan öğrenciler, tüm Türk yüksek öğretiminde okuyan öğrencilerin yaklaşık yüzde 30’una karşılık gelmektedir. Yani bütün yüksek öğretim sisteminin yüzde 30’unu mesleki ve teknik eğitim oluşturmaktadır[6]. Bu büyüklüğe erişmiş MYO yapısının nitelik olarak da kendisinden beklenen fonksiyonları yerine getirmesi hayati bir öneme sahiptir.

Tablo 1: Meslek Yüksekokulu Çeşitleri [5, 9].

1	Meslek Yüksekokulu (MYO)
2	Teknik Bilimler MYO
3	Sosyal Bilimler MYO
4	Sağlık Bilimleri MYO
5	Sağlık Hizmetleri MYO
6	Adalet MYO
7	Uzaktan Eğitim MYO
8	Turizm ve Otelcilik MYO
9	Tapu ve Kadastro MYO
10	Ormancılık MYO
11	İşletmecilik MYO
12	Denizcilik MYO
13	Engelliler Entegre MYO (2 yıllık program)
14	Polis Meslek Yüksekokulları
15	Astsubay Meslek Yüksekokulları

Tablo 2: Meslek Yüksekokulu Sayıları[7].

Devlet Üniversiteleri	Vakıf Üniversiteleri	Vakıf MYO	TOPLAM
854	93	8	955

Tablo 3: Meslek Yüksekokullarındaki Öğrenci Sayıları[7].

	Devlet Üniversiteleri	Vakıf Üniversiteleri	Vakıf MYO	TOPLAM
Birinci Öğretim	489.749	43.704	7.154	540.607
İkinci Öğretim	239.134	13.075	1.579	253.788
Açık Öğretim	935.750	-----	-----	935.750
Uzaktan Öğretim	18.411	639	938	19.988
Toplam	1.683.044	57.418	9.671	1.750.133

MYO'lara öğrenci yerleştirme sınavlı ve sınavsız olmak üzere iki farklı şekilde olmaktadır. Bu programlara öncelikle ilgili alandan mezun olmuş mesleki ve teknik ortaöğretim mezunları sınavsız yerleştirilmektedir (4702 sayılı yasayla mesleki ve teknik ortaöğretim mezunlarına sınavsız giriş hakkı verilmiştir.) [10]. Bu yerleştirmeden sonra boş kalan kontenjanlara ise Genel Lise mezunları Yükseköğretim Geçiş Sınavı (YGS) ile yerleşebilmektedir. Yıllara göre Türkiye'de MYO'lardaki öğrenci kontenjanları ve Sınavlı/Sınavsız yerleştirme dağılımı Tablo-4'de verilmiştir [4,11]. Bu tablodan da anlaşılacağı üzere MYO'lara yerleşen öğrencilerin yaklaşık yarısı sınavla yerleşirken, diğer yarısı ise sınavsız bir şekilde yerleşmektedir. Bu durum, pek çok programda homojen bir öğrenci dağılımının oluşmasını engellemektedir. Bir kısım öğrenciler ilgili mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından geldiği için belirli bir düzeyde pratik bilgiye sahipken, diğer bir grup o meslekle daha henüz tanışmaktadır. Buna karşın, düz liseden sınavla gelen öğrenciler ise akademik altyapı olarak sınavsız yerleşen öğrencilere göre daha iyi durumdadırlar. Ayrıca bugünkü meslek lisesi “**düşük başarılı öğrenciler**”, “**düşük kalitede eğitim**”, “**düşük statülü işler**”, “**üniversite yolu kapalı**” imajlarını içermektedir. Bu durum, nitelikli öğrencilerin bu okullara olan talebini kırmaktadır. Daha az nitelikli öğrencilerin tercih ettiği bu okul öğrencilerinin sınavsız bir şekilde MYO'lara yerleşmeleri otomatik olarak MYO'lardaki öğrenci profilini de olumsuz etkilemektedir. Öğrenci profilinin, öğretim elemanı profiliyle beraber eğitimin kalitesini belirleyen en önemli unsurlar olduğu dikkate alındığında, bu durum üzerinde düşünülmesi gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır [12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22, 23].

Tablo 4: Yıllara Göre MYO'lardaki Öğrenci Kontenjanları ve Yerleştirme Dağılımı[4, 11].

Yıllar	Kontenjan	Yerleşen			Sınavsız Yerleşenlerin Oranı (%)
		Sınavsız	YGS	Toplam	
2011	227.248	143.898	108.569	252.467	%57,0
2012	316.181	153.657	130.698	284.355	%54,0

2013	359.628	154.510	132.112	286.622	%53,9
2014	364.735	173.113	163.294	336.407	%51,5

Çok farklı türde MYO'ların olması, bu okullarda çok farklı alanlarda eğitim yapılması ve öğrenci profillerinin birbirlerinden çok farklı olması gibi unsurlardan dolayı; MYO'lar konusunda genelleme yapmak çok doğru olmayabilir. Örneğin devlet üniversitelerine bağlı MYO'lar ile Vakıf üniversitelerine bağlı MYO'lar hakkında değerlendirme farklı olabilir; keza Sağlık Hizmetleri MYO'ları ile Denizcilik MYO'larının nitelikleri diğerlerinden farklılık arz edebilir. Ayrıca eğitim türleri itibarıyla (örneğin örgün-uzaktan) MYO'ların değerlendirilmesinde genelleştirme yapmak doğru sonuçlar vermeyebilir. Hatta aynı devlet üniversitelerine bağlı farklı MYO'lar arasında da kalite ve başarı açısından farklılıklar söz konusudur ve bu genel değerlendirmeyi zorlaştırır[23]. Tüm bu gerekçelerle; bu çalışmada özellikle Kırıkkale MYO'da faaliyet gösteren teknik programlardan hareketle bazı değerlendirmeler yapılacak, MYO'larında yaşanan sıkıntılar ortaya konulacak ve sorunların çözümüne dönük çözüm önerileri sunulacaktır.

4. Meslek Yüksekokullarda Sorunlar ve Çözüm Önerileri

MYO'lardan beklenen nitelikli ara eleman vasfına sahip eleman yetiştirme hedefine tam olarak ulaşılamamasının nedenleri;

- ✓ Gelen öğrencilerin teknik alt yapısı,
- ✓ Gelen öğrencilerin sosyal alt yapısı,
- ✓ Akademik personel eksikliği ve personelin eğitim kalitesi konusunda ümitsizliğe düşmeleri,
- ✓ MYO'larla sanayi işbirliğinin ileri derecede zayıf olması,
- ✓ MYO'lardaki ölçme mekanizmasının verimsiz olması,
- ✓ MYO öğrencileri arasında sadece diploma almayı hedefleyen bir kitlenin olması,
- ✓ MYO'lardaki teknolojik araç gereç ve donanım eksikliği

olarak tasnif edilebilir. Bu sebepler ve bunları bertaraf edecek çözümler aşağıda detaylandırılmıştır.

4.1 Gelen Öğrencilerin Teknik Alt Yapısı

Meslek liselerine uygulanmaya başlayan negatif katsayı uygulamasından sonra teknik bilimlere kapasiteli öğrenciler hem kendi hem de çevrelerinin yönlendirmeleriyle istedikleri fakültelere gidebilmek için meslek liselerini tercih etmediler. Bunun yerine Fen liseleri, Öğretmen liseleri, Anadolu liseleri, Süper liseler ve hatta düz liseler tercih edilir duruma geldi. Meslek liseleri ise sadece diğer liselere gidemeyen analitik düşünce ve hesaplama konusunda kendilerini çok zayıf ve isteksiz hisseden öğrencilerin gittiği okul durumuna geldi. Bu durumdaki öğrencilerin meslek liselerinde zaten çok zayıf olan hesaplama, analiz ve tasarım yapma gibi kabiliyetleri gelişme imkânı bulamamış, yalnızca el becerileri ve gördüğünü tekrar etme özellikleri gelişme fırsatı bulabilmiştir.

İşte içinde bulunduğumuz zaman itibarıyla MYO öğrencileri bu katsayı uygulamasıyla başlayan uygulamanın kurbanları görünümündedir. Teknik alt yapıları, analitik kabiliyetleri, düşünme ve çözüm üretme yetenekleri, bir üniversite ortamına intibak etmeye kifayetsiz kalmaktadır. Şu an itibarıyla MYO'larda verilmeye çalışılan teknik derslerde kullanılması gereken Matematik, Fizik gibi temel konulara hakimiyetleri, dersleri zayıf olan bir ilköğretim öğrencisi seviyesindedir[12,13].

Bu durumun bertaraf edilmesi için ya MYO'lara gelmesi beklenen öğrenci kitlesinin temel bilimler ve analitik düşünme kabiliyetlerinin geliştirilmesi ya da bunlara kabil görünmeyen gençlerimiz MYO'lara gelmek yerine doğrudan başarı ile icra edebilecekleri mesleğe sevk edilmeliler.

4.2 Gelen Öğrencilerin Sosyal Durumu

MYO'lara eğitim için gelen öğrencilerin ekseriyetinde ezilmişlik, ümitsizlik, cesaretsizlik, anne-baba baskısı gibi sosyal problemlerden bir kısmı mevcuttur. Bilhassa sınavsız geçişten sonra MYO'lara büyük bir oranda meslek lise öğrencilerinin gelmeye başlaması ile bu hal iyice şiddetlenmiştir. Fakültelere girememiş olmanın vermiş olduğu eziklik başlı başına hem öğrenciyi kendi kendine bir başarısızlık psikolojisine, hem de çevrenin bakış açısı onu bir işe yaramazlık duygusuna itmektedir. Zira Türkiye'de şu an itibarıyla pek çok insanın nazarında MYO'lar ancak fakültelere girememiş, başarısız ve kabiliyetsiz öğrencilerin güzergâhıdır. Bu psikolojik iklim altında, gönülsüz ve ümitsiz olan MYO talebelerinden başarı ve kalite beklenemez.

MYO'ların eğitim kalitesini fevkalade olumsuz etkileyen bu sebebin bertaraf edilmesi için bir adım atılmış ve katsayı engeli kaldırılarak meslek liselerine her kabiliyette öğrencinin gidebilmesinin, dolayısıyla MYO'lara da her Liseden öğrenci gelebilmesinin önü açılmıştır.

Ancak öğrencilerin psikolojisinin düzelmesi, ümit, iştıyak içerisinde eğitim sürecini icra edebilmeleri, sürekli kendilerine değer katma gayreti içinde çalışmalarını için sadece öğrencileri değiştirmeye çalışmak; kökleri susuz kalan bir ağacın kuruyan dalları ilaçlayarak kurtarmaya çalışmak kabilinden olacaktır. Zira öğrencinin psikolojisi, bulunduğu okul ve eğitimcilerin psikolojisi ile, aile efradının psikolojisi ile ve yaşadığı milletin psikolojisi ile doğrudan irtibatlıdır.

Öğrencilerin psikolojisinin düzelmesi için eğitimcilerin ve velilerin,

- ✓ öğrencilerden ümitli olması,
- ✓ gençlere geleceğin varisleri olarak bakması,
- ✓ onları hırsla neticeye sevk etmek yerine, gayretli bir şekilde çalışmaya sevk etmesi,
- ✓ beklenmedik durumlara karşılaştıklarında onları teselli etmesi

gerekmektedir.

4.3 Akademik Personel Eksikliği ve Personelin Eğitim Kalitesi Konusunda Ümitsizliğe Düşmeleri

MYO'larda öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının, fakültelelere nispeten çok yüksek olması MYO eğitim kalitesini düşüren önemli etkenlerden birisidir. Öğretim elemanın öğrencilerle birebir vakit geçirememesi, onları teknik ve sosyal konularda yönlendirmeye vakit bulamaması, birebir deneysel veya teorik çalışmaların takibinin yapılamamasının en büyük engeli sayıca öğretim elemanı azlığıdır[14].

Öğretim elemanı başına yüksek öğrenci sayısı düşmesi unsuruna, bir de üniversite sınavında düşük puanlar almış öğrencilerle muhatap olduğunu düşünmesi, bu öğrencilerin puanlarının düşüklüğü ile beraber ümitsizlik, kendine güvensizlik ve haylazlık düzeyinin yüksek görünmesi MYO'larda faaliyet gösteren öğretim elemanlarının şevklerini fevkalade zedelemektedir.

Bu engelin aşılabilmesi için,

- ✓ Altyapısı yetersiz, özellikle beldelerde veya küçük ilçelerde faaliyet gösteren MYO'ların kapatılması, buradaki akademik personelin diğer MYO'lara kaydırılması,
- ✓ Sanayinin veya hizmet sektörünün talep etmediği, istihdam imkanı bulunmayan bölüm veya programların kapatılması; ihtiyaç olan alanlarda, yeni bölüm veya programların, gerekli teknik ve akademik personel altyapısı oluşturulduktan sonra açılması,
- ✓ Halihazırda faaliyet gösteren okulların akademik personel eksikliklerinin giderilmesi ve teknik altyapılarının güçlendirilmesi,

gerekmektedir. Zira mezun edeceği öğrencilerin iş bulmakta zorlanacaklarını bilmesi bir Öğretim Elemanı için fevkalade iştıyak kırıcı bir sebeptir. Ancak mezun edeceği öğrencilere toplumun ihtiyaç duyduğunu bilmesi hem Öğretim Elemanını hem de öğrencileri motive eden bir durumdur.

4.4 MYO'larla Sanayi İşbirliğinin Ciddi Derecede Zayıf Olması

MYO mezunu öğrencilerinin ifa etmeleri beklenen vazife düşünüldüğünde sanayide en çok ihtiyaç duyulan vasa sahip eleman olmalarına karşın, an itibarıyla staj yapacak kurum ve kuruluş dahi bulmakta zorlanmaktadır[24].

Bu durum araştırıldığında tüm kamu veya özel kurum ve kuruluşlar, kendilerini haklı görerek, stajyer öğrencilere ihtiyaç duymadıklarını, mezun olan öğrencilerin yetersizliklerle dolu olduklarını beyan etmektedirler. Zira MYO eğitim sürecinde eğitim kurumu veya personeli, eğittiği öğrencinin çalışma ihtimali olan kurum, kuruluş veya sanayi ile iş ve fikir birliği yapma hususunda çok eksiktir.

Bahsi geçen iş ve fikir birliğinin sağlanması, eğitim sürecinde lazım olan personelin yetiştirilmesi amacının önemsenmesi, "böyle gelmiş-böyle gider" mantığından vazgeçilerek, eğitim personelinin ve işverenlerin beraberce eğitim sistemini dizayn etmesi ile bu sorun çözülebilecektir.

Bu iş ve fikir birliğinin sağlanması teknik olarak öğrencilerin kapasitelerini geliştireceği gibi, aldıkları eğitimin kendilerini işverene yakınlaştırdığını görüp hissetmelerini sağlayacak ve onları da motive edecektir. Öğrendiklerinin doğrudan kendilerine mesleki değer ilave ettiğini görecekle, eğitim sistemine, kurumuna ve eğitim personeline olan itibar ve güvenleri artacak, daha ziyade şevk ve gayretle eğitim sürecini en istifadeli şekilde geçirmek ve derhal iş hayatına başlamak arzusunu doğuracaktır.

4.5 MYO'lardaki Ölçme Mekanizmasının Verimsiz Olması

Ölçme mekanizmasının eksikliği sadece MYO'lara has bir durum değildir. Birçok eğitim kurumunda benzer eksiklikler mevcuttur. Üniversitelerdeki ölçme mekanizması yıllardır, aynıdır. Bu alanda hiçbir çalışma söz konusu da olmamaktadır.

Hâlbuki öğrenciyi yönlendiren en büyük amil sınavdır, yani nottur. Öğrencinin yegâne hedefi yüksek ya da yeterli not almaya çalışmaktır. Bunun için elinden gelen tüm gayreti gösterip, haricindeki iş ve sorumlulukları ise israf olarak hissetmektedirler.

Öyle ise ölçme mekanizması öyle dizayn edilmelidir ki:

- ✓ Dönemde sadece iki sınav yapılarak 2 defa ders çalıştırmak yerine sürekli ders çalışmaları ve derse devamları sağlanmalıdır,
- ✓ Klişe ve demode sorular sormak yerine, sınavlarda öğrencinin ne öğrenmesi gerekiyorsa onlar sorulmalıdır,
- ✓ Değerlendirme sadece yazılı şekilde değil, uygulamalar da değerlendirilmeye alınmalıdır,
- ✓ Az sayıda sınav yapılarak bir sınavda her şeye karar vermek, öğrenciyi başarılı veya başarısız ilan etmek yerine; çok sayıda sınav veya değerlendirme yapılarak, hem öğrencinin stresini azaltmak, hem telafi imkanı sağlamak, hem de planlı ve yıpratıcı olmayan bir tarzda çalışma alışkanlığı kazandırılmalıdır.

4.6 MYO Öğrencileri Arasında Sadece Diploma Almayı Hedefleyen Bir Kitlenin Olması

Bazı kurum ve kuruluşlarda aynı vazifeyi ifa eden iki kişiden, MYO diplomasına sahip olan birinin, diğer arkadaşına göre daha az verimli olsa dahi fazla maaş alıyor olması durumu; MYO'lara kaliteli eğitime sekte vuran bir öğrenci kitlesi sunmaktadır. Bu grup öğrenciler

- ✓ Halen bir işyerinde çalışıyor olmalarına,
- ✓ MYO mezunu olmak işini daha iyi yapmalarına destek vermeyecek olmasına,
- ✓ Hatta MYO eğitiminin onların işyerlerindeki görevlerini aksatmasına neden olmasına,

rağmen, MYO'lara gelip sadece diploma alarak maaş zammı hedeflemektedirler. Bu durumdaki öğrenciler, MYO'larda verilmek istenen değerlerden hiçbirisine müşteri olmayıp, asgari yeter puan ile de olsa, sadece diplomayı almak için okula kayıt yaptırmaktadırlar. Bu durumu da bizzat kendileri defalarca öğretim elemanlarına arz ederek,

- ✓ mezuniyet sonrası mezun oldukları bölüme ait işlerde çalışmayacaklarını,
- ✓ bunun için mesleği öğrenmeye ihtiyaçlarının olmadığını,
- ✓ sadece diploma almalarının yeterli olacağını,
- ✓ öğretim elemanlarının kendilerinden fazla bir şey beklememelerini,

şifahen bildirmektedirler.

Bu menfi durumun izalesi için kurum ve kuruluşların sadece diplomaya bakarak maaş ve terfi vermekten vazgeçmesi, çalışanların yaptıkları görev, aldıkları sorumluluk, icra ettikleri vazife, vazifelerindeki başarı ve sadakatleri gibi kriterleri değerlendirilerek bir ücretlendirme politikası geliştirmeleri gerekmektedir.

4.7 MYO'lardaki Teknolojik Araç-Gereç ve Donanım Eksikliği

Mesleki ve teknik eğitim, çeşitli teknolojik araç-gereç, donanım, yazılım ve laboratuvar gerektirdiği için nispeten pahalı bir eğitimidir. Bu sebeple MYO'larında herhangi bir program veya bölüm açılacağı zaman ciddi bir ihtiyaç analizi yapılmalıdır. Eğer o bölüm veya programa gerçekten ihtiyaç varsa, öncelikle teknik altyapı ihtiyaçları sağlanmalıdır.

Teknolojik araç-gereç ve donanımla ilgili bir diğer sorun, bu cihazların zaman içerisinde eskimesi veya demode olması sorunudur. Özellikle elektrik, elektronik, bilişim, mekatronik gibi alanlarda teknoloji çok hızlı bir şekilde değiştiği için teknik altyapının başlangıçta oluşturulması yeterli değildir. Belirli düzenli periyotlarla laboratuvarların güncelleştirilmesi de gerekmektedir. Bunun için MYO'ların kaynak sorunu bir şekilde çözülmelidir.

5. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Nitelikli insan gücü, beşeri sermaye ülkelerin rekabet gücünü etkileyen en önemli unsurdur. Bilim ve teknolojiye gelişmeler mesleki ve teknik eğitimin önemini artırmıştır. Ayrıca mesleki ve teknik eğitim nispeten pahalı bir eğitim türüdür. Bunun için eğitilen insanların niceliği kadar, niteliği de önemlidir. Hatta nitelik, nicelikten çok daha önemlidir. Bu noktadan hareketle bu çalışmada MYO'larda verilen eğitim incelenmiştir. Eğitimin kalitesinin iyileştirilmesi için yapılması gerekenler aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır.

- ✓ Meslek liselerinin ve Meslek Yüksekokullarının imaj sorunu çözülmelidir.

- ✓ Hali hazırda meslek liselerinden sınavsız gelen öğrencilerin alt yapıları çok yetersizdir. Meslek liseleri cazip hale getirilmelidir.
- ✓ MYO mezunlarının işsizlik/istihdam sorunları vardır. Bu sorunun çözülebilmesi için ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlarda eğitim yapılmalı, talebin olmadığı alanlarda yeni program, bölüm veya MYO açılmasına izin verilmemelidir.
- ✓ MYO'larının öğrenci kontenjanları o programda kadrolu olarak bulunan öğretim elemanı sayısı ile ilişkilendirilmelidir. Kontrolsüz bir şekilde kontenjan artışına izin verilmemeli, kontenjan artışları bir standarda kavuşturulmalıdır.
- ✓ Sistemli ve düzenli staj yapılması konusunda sorunlar yaşanmaktadır. Staj yeri bulma sıkıntısı giderilmelidir. Uygun staj yeri bulamayan öğrenciler için okul idareleri kendileri staj yeri bulmalı veya okullarda staj yapma imkanları oluşturulmalıdır. Bunun için MYO'ların teknik alt yapıları güçlendirilmelidir.
- ✓ Staj yapılmadan, staj formaliteleri halledilerek staj yapmış gibi gösterilen uygulamaların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Staj yerleri ve staj yapan öğrenciler ilgili öğretim elemanlarınca denetlenmelidir.
- ✓ Staj yapılabilecek uygun işyerleri bir veri tabanında toplanmalıdır. Başarılı öğrencilerin buralarda staj yapmaları sağlanmalıdır.
- ✓ Meslek yüksekokullarında uygulamalı derslerin sağlıklı yapılabilmesi laboratuvar ve teknik donanım şartları iyileştirilmelidir.
- ✓ YÖK'ün her programda en az 3 öğretim elemanı olacak şartı tüm programlarda büyük bir titizlikle uygulanmalıdır. Bu şartı sağlayamayan programların öğrenci kabulleri durdurulmalıdır.
- ✓ MYO'larında görev yapacak öğretim görevlilerinin seçiminde titiz davranılmalıdır. Özellikle mesleki tecrübe faktörü ön plana çıkarılmalıdır.
- ✓ Öğretim elemanlarının bir kısmı sanayiden, pratik hayattan transfer edilmelidir.
- ✓ Sanayi-Üniversite işbirliği kapsamında MYO'larındaki uygulamalı derslerin bir kısmı sanayide çalışan uzmanlar tarafından verilmesi sağlanmalıdır.
- ✓ Öğretim görevlilerinin akademik kariyer yapmaları teşvik edilmelidir.
- ✓ MYO'larda görev yapan öğretim görevlilerinin kendilerini geliştirmelerine imkan sağlayacak şartlar oluşturulmalıdır. Yabancı dil kursları, yurtdışı eğitim bursları gibi.

KAYNAKLAR

- [1] Resmi Gazete, "Yüksek Öğretim Kanunu", 04/11/1981 tarih ve 17506 sayılı resmi gazete.
- [2] Resmi Gazete, "6111 Sayılı Kanun", 13/02/2011 tarih ve 27857 sayılı resmi gazete.
- [3] Yücebaş E., Alkan G., Atasığın H. G.; Egeli H. A., "Ege Bölgesi'nde Bulunan Meslek Yüksekokullarının Durum Analizi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri", Electronic Journal of Vocational Colleges, Volume 3, Issue 4, p.44-50, 2013.
- [4] Alkan R.M., Suiçmez M., Aydınkal M., Şahin M., "Meslek Yüksekokullarındaki Mevcut Durum: Sorunlar ve Bazı Çözüm Önerileri", Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, Volume 4, Issue 3, p.133-140, DOI: 10.5961/jhes.2014.096, 2014.
- [5] Gürbüz, R., "Meslek Yüksekokulları Nedir?", METEF Fuarı Sunusu, Ankara, 2011.
- [6] Çetinsaya G, "Meslek Yüksekokullarında Kalite: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri Konferansı Açılış Konuşması", Mart 2014, İnternet Adresi: www.hitit.edu.tr/belgeler/mart_2014.pdf, Erişim Tarihi: 29.12.2014.
- [7] YÖK, "Yükseköğretim Temel Göstergeleri", Mayıs 2014, İnternet Adresi: https://huseyinserce.files.wordpress.com/2014/07/yc3bcksekc3b6gretim-temel-gc3b6stergeleri_yc3b6k.pdf, Erişim Tarihi: 04.01.2015.
- [8] Yazgan, Ç. Ü., "Cumhuriyet öncesinde mesleki ve teknik eğitimin enformel ve formel temelleri: Ahi birlikleri ve islahhaneler", 1. Uluslararası Mesleki Eğitim ve Öğretim Sempozyumu (IVETS-2014):11-13 Eylül 2014, Bursa.
- [9] Örgenci Seçme ve Yerleştirme merkezi (ÖSYM), 2014 Yılı Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu.
- [10] Resmi Gazete, "4702 Sayılı Kanun", 10/07/2001 tarih ve 24458 sayılı resmi gazete.
- [11] ÖSYM, "Web Veri Tabanı: ÖSYS Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler", İnternet Adresi: <http://osym.gov.tr/belge/1-4128/ogrenci-secme-ve-yerlestirme-sistemi-osys.html>, Erişim Tarihi: 07.01.2015.

- [12] Ceylan H., “Mesleki Eğitimde Öğrenci Kalitesi”, 1. Uluslararası 5. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu, Selçuk Üniversitesi, Konya, p.580-585, 27-29 Mayıs 2009.
- [13] Ceylan H., Elibol H., “Meslek Yüksekokullarının Öğrenci Kaynağı Açısından Mesleki Teknik Ortaöğretim”, 1. Uluslararası 5. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu, Selçuk Üniversitesi, Konya, p.464-470, 27-29 Mayıs 2009.
- [14] Ceylan H., Avan M., Elibol H., “Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğretim Elemanı Profili, Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, 1. Uluslararası 5. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu, Selçuk Üniversitesi, Konya, p.464-470, 27-29 Mayıs 2009.
- [15] Ünver H. M., Yaylı H., Ceylan H., “Taşra Meslek Yüksekokullarının Sorunları ve Çözüm Önerileri”, 1. Uluslararası 5. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu, Selçuk Üniversitesi, Konya, p.3063-3070, 27-29 Mayıs 2009.
- [16] Ceylan H., Erdoğan İ., “Meslek Yüksekokulları Nasıl Cazip Hale Getirilebilir?”, 1. Uluslararası 5. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu, Selçuk Üniversitesi, Konya, p.351-356, 27-29 Mayıs 2009.
- [17] İspir K., Ceylan H., “Meslek Yüksekokullarında Elektrik Eğitimi Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, 1. Uluslararası 5. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu, Selçuk Üniversitesi, Konya, p.393-402, 27-29 Mayıs 2009.
- [18] Ergüzen A., Ceylan H., “Mesleki ve Teknik Eğitimde Bilgisayar Teknolojileri ve Programlama Programının Sorunları ve Çözüm Önerileri”, 1. Uluslararası 5. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu, Selçuk Üniversitesi, Konya, p.597-602, 27-29 Mayıs 2009.
- [19] Kuşat, N., “Meslek Yüksekokullarında Öğrenci Başarıları Üzerine Bir Çalışma: Eğirdir Meslek Yüksekokulu Muhasebe Programı Örneği”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Cilt 61, p.65-79, 2014.
- [20] Şahin İ., Fındık T., “Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, TSA, 12(3), p.65-86, 2008.
- [21] Şencan, H., “Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim, Sorunlar-Öneriler”, (Rapor No.55), İstanbul: MÜSİAD, 2008.
- [22] Uçar, C., Özerbaş, M.A., “Mesleki ve Teknik Eğitimin Dünyadaki ve Türkiye’deki Konumu”, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2(2), p.242-253, 2013.
- [23] Kenar N., “Türkiye’de Mesleki Eğitim ve Meslek Yüksekokulları”, İnternet Adresi: <http://www.messegitim.com.tr/ti/799/0/TURKIYEDE-MESLEKI-EGITIM-VE-MYOLAR>
Erişim Tarihi: 07.01.2015.
- [24] Ala, M.Ö., Gülmez, H., “İşyeri Eğitimi Uygulamasının Verimliliği: Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, 1. Uluslararası Mesleki Eğitim ve Öğretim Sempozyumu (IVETS-2014):11-13 Eylül 2014, Bursa.